

αγκάθι

αγκάθι, το, ουσ. [<μσν. άκάνθιν <αρχ. άκάνθιον, υποκορ. του ουσ. άκανθα], το αγκάθι. **1.** οποιοδήποτε θέμα ή κατάσταση δύσκολη και ενοχλητική: «η αφόρητη ζήλια του ήταν ένα αγκάθι στο δεσμό τους || αγκάθι στις σχέσεις των δυο λαών είναι μια βραχουησίδα». **2.** το κεντρί των εντόμων: «προσπαθούσε να βγάλει απ' το μπράτσο του το αγκάθι της σφήκας». Υποκορ. **αγκαθάκι, το**. Μεγεθ. **αγκάθα** και **αγκαθάρα, η**. (Ακολουθούν 21 φρ.)·

- αγκάθια έχει η καρέκλα σου; βλ. φρ. αγκάθια έχει ο κώλος σου(;)·

- αγκάθια έχει η καρέκλα του, βλ. φρ. αγκάθια έχει ο κώλος του·

- αγκάθια έχει ο κώλος σου; έκφραση απορίας ή δυσφορίας σε άτομο, που δεν μπορεί να καθίσει για πολύ ώρα ήσυχο σε μια θέση, που κινείται διαρκώς: «αμάν, μωρ' αδερφάκι μου, κάτσε και λίγο στη θέση σου, αγκάθια έχει ο κώλος σου;». Συνών. *καρφιά έχει η καρέκλα σου; / σκουλήκια έχει ο κώλος σου(;)·*

- αγκάθια έχει ο κώλος του, βλ. φρ. έχει αγκάθια ο κώλος του·

- αγκάθια έχεις; βλ. φρ. αγκάθια έχει ο κώλος σου(;)·

- απ' αγκάθι βγαίνει ρόδο κι από ρόδο βγαίνει αγκάθι, λέγεται στην περίπτωση εκείνη που από κακούς γονείς γεννιούνται καλά παιδιά και από καλούς γονείς γεννιούνται κακά παιδιά·

- βασιλικός στη γειτονιά, κι αγκάθι μέσ' στο σπίτι, βλ. λ. [σπίτι](#)·

- δεν υπάρχουν τριαντάφυλλα χωρίς αγκάθια, βλ. λ. [τριαντάφυλλο](#)·

- είμαι αγκάθι στο μάτι (κάποιου), βλ. φρ. μπαίνω αγκάθι στο μάτι (κάποιου)·

- έχει αγκάθια η καρέκλα του, βλ. φρ. έχει αγκάθια ο κώλος του·

- έχει αγκάθια ο κώλος του, δεν μπορεί να καθίσει για πολλή ώρα ήσυχος σε μια θέση, κινείται διαρκώς: «θα τον βλέπεις να στριφογυρνάει συνέχεια ανάμεσα στον κόσμο, γιατί έχει αγκάθια ο κώλος του». Συνών. *έχει καρφιά η καρέκλα του / έχει σκουλήκια ο κώλος του·*

- έχω έν' αγκάθι στην καρδιά, έχω μεγάλη και διαρκή στενοχώρια: «απ' τη μέρα που χώρισε η κόρη μου, έχω έν' αγκάθι στην καρδιά»·

- έχω έν' αγκάθι στο μυαλό, έχω μια έμμομη ιδέα που με βασανίζει διαρκώς: «απ' τη μέρα που απολύθηκε ο γιος μου απ' το στρατό, έχω έν' αγκάθι στο μυαλό πώς να τον βολέψω σε κάποια δουλειά»·

- κάθομαι στ' αγκάθια, **α.** ανησυχώ, αγωνιώ πάρα πολύ, αδημονώ: «κάθε φορά που αργούν το βράδυ να γυρίσουν τα παιδιά μου στο σπίτι, κάθομαι στ' αγκάθια || καθόταν στ' αγκάθια μέχρι να προσγειωθεί τ' αεροπλάνο για να σφίξει το γιο του στην αγκαλιά του». **β.** νιώθω μεγάλη ανησυχία, μεγάλο εκνευρισμό, γιατί αντιμετωπίζω μια πολύ δύσκολη κατάσταση: «κάθεται στ' αγκάθια ο φουκαράς γιατί, αν δε βρει ένα σημαντικό ποσό, θα του βγάλει η τράπεζα το σπίτι του σε πλειστηριασμό»·

- μπαίνω αγκάθι στο μάτι (κάποιου), βλ. συνηθέστ. *μπαίνω καρφί στο μάτι (κάποιου)*, λ. *καρφί*·

- όποιος αγαπά το τριαντάφυλλο, αγαπά και το αγκάθι του, βλ. λ. [τριαντάφυλλο](#)·

- όποιος κλοτσάει τ' αγκάθια, πονάνε τα πόδια του, όποιος μπλέκει σε βρόμικες, σε ύποπτες υποθέσεις υφίσταται και τις δυσάρεστες συνέπειες: «αφού έμπλεξε μ' αυτούς τους αλήτες, καλά να πάθεις που σε κυνηγάει η αστυνομία, γιατί όποιος κλοτσάει τ' αγκάθια, πονάνε τα πόδια του». Συνών. *όποιος ανακατώνεται με τα*

πίτουρα, τον τρώνε οι κότες / όποιος ανακατώνεται με τα σκατά, τον τρώνε τα γουρούνια / όποιος ανακατώνεται με τα χώματα, θα μπουν στα μάτια του / όποιος κοιμάται με τους σκύλους, σηκώνεται με ψύλλους / όποιος πάει στο βάλτο να κυνηγήσει, θα γελαστεί·

- πού πας ξυπόλυτος στ' αγκάθια! λέγεται ειρωνικά για άτομο που, χωρίς να έχει τα απαραίτητα εφόδια ή στηρίγματα, επιχειρεί παράτολμα εμπορικά ανοίγματα ή επιχειρεί να συνάψει ερωτικές σχέσεις με άτομο που είναι ανώτερης κοινωνικής ή οικονομικής τάξης από τι ίδιο: «θα κάνω επέκταση στη δουλειά μου. -Πού πας ξυπόλυτος στ' αγκάθια! Εδώ δεν έχεις να πληρώσεις τους υπαλλήλους που έχεις || θα τα ρίξω στην τάδε. -Πού πας ξυπόλυτος στ' αγκάθια! Αυτή είναι κόρη βιομηχάνου κι εσύ είσαι ένα φτωχό ανθρωπάκι». (Τραγούδι: *εμείς έχουμ' ιστορία, πολεμήσαμε στην Τροία εσύ έγινες πρεζόνι, κούφια η ώρα που μας ζώνει πού πας μωρή ξυπόλυτη στ' αγκάθια*). Πολλές φορές, μετά το ρ. της φρ. ακολουθεί το καημένο ή το έρημε ή το φουκαρά·

- σημείο αγκάθι, εντοπισμένο πρόβλημα, εντοπισμένη δυσκολία που ενεργεί ανασταλτικά ή και δυσάρεστα σε μια υπόθεση: «σημείο αγκάθι για την ομαλή εξέλιξη της εργασίας αποτελεί η άρνηση των μετόχων να προσληφθεί ένας μικρός αριθμός νέων εργατών»·

- σταυρός μ' αγκάθια, βλ. λ. [σταυρός](#)·

- τι γυρεύεις ξυπόλυτος στ' αγκάθια! βλ. συνηθέστ. πού πας ξυπόλυτος στ' αγκάθια!

Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας